

ARVOSTELUT

ELEKTRONISEN TANSSIMUSIIKIN HISTORIAA JA POPULAARIMUSIIKIN HISTORIANKIRJOITUKSEN KRITIIKKIÄ

19.1.2018 JARI NIKKOLA

Kalle Kinnunen (toimittaja): *Kone-Suomi*. Khaos Publishing, Helsinki 2017. 319 s.

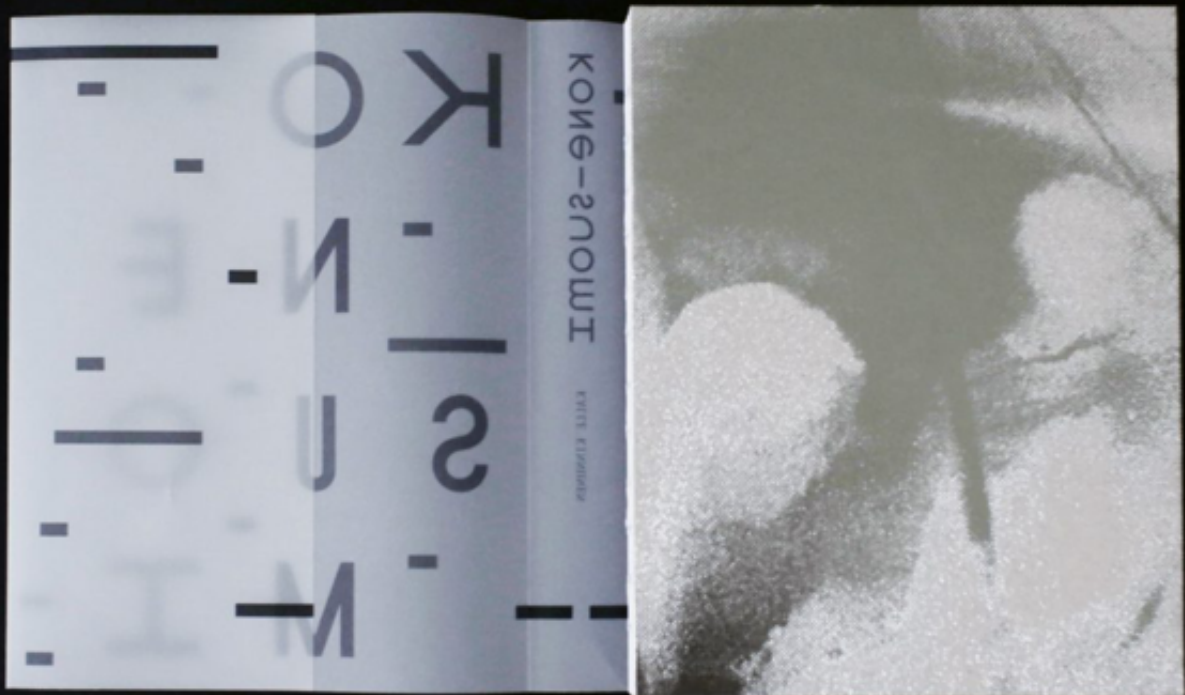
Suomalaisen elektronimusiikin historiateoksen kutsuminen ”osin rahvaanomaiseksi” voi alkuun kuulostaa oudolta. Onhan elektronisin instrumentin toteutettu ”konemusiikki” lähtökohdiltaan varsin elitististä. Tyylin pitkässä historiassa elektroninen musiikki on pääosin linkittynyt erilaisiin taide- ja avantgardemusiikin virtauksiin. Tärkeänä osana tyylin kehityksessä ovat olleet erilaiset teknologiset kokeilut ja massojen suosikeista varsin kaukana olleet musiikillis-taiteelliset irtiotot.

Rahvaanomaisuus oli kaukana esimerkiksi saksalaisen ultramodernistin **Karlheinz Stockhausenin** Suomen esiintymisistä Helsingissä ja Turussa keväällä 1958, jolloin kulttuurin ja taide-elämän etujoukot saivat koettavakseen enemmän tai vähemmän avantgardistisia nauhamusiikkiesityksiä.

Toisaalta **Kalle Kinnusen** toimittama teos lähestyy myöhempien vuosikymmenien elektronimusiikkia positiivisen rahvaanomaisella otteella. Poissa ovat 1980-luvun jälkipuoliskolla alkaneen uuden elektronisen musiikin renessanssin myötä kirjamarkkinoille tulleet ylitulkinnat aiheesta. **Sam Inkisen** toimittama *Tekno – Digitaalisen tanssimusiikin historia*,

filosofia ja tulevaisuus (1994) sukelsi varhaisen elektronisen tanssimusiikin maailmaan jopa niin innokkaasti, että ainakin juuri nyt, lähes kaksikymmentäviisi vuotta alkuperäistä julkaisua myöhemmin, teos vaikuttaa lähinnä lukukelvottomalta. Cyberpunk-filosofointi ja **Olavi Paavolaiselta** lainattu voimakas ”digitaalisen zeitgeistin” aistiminen jokaisessa strobovalon välähdyksessä ovat auttamattomasti nähneet parhaan myyntipäivänsä. En yllättyisi, jos Kinnusen kirjan yllättävä tarve esittäytyä nimenomaisesti rahvaanomaisena juontuu ainakin osittain tästä 90-lukulaisesta ylisanaanaisuudesta.

Kone-Suomen fokus on teknomusiikissa. Tekno oli syntyessään 1980-luvun jälkipuoliskolla detroitilainen innovaatio ja se seurasi nopeasti globalisoituneena populaarittyylinä chicagolaista housemusiikkia. Housen juuret olivat näkyvästi yhdysvaltalaisessa mustassa musiikissa discosta souliin, jazziin ja funkiin. Toteutustapa ohjelmoinneilla ja sampleilla (digitaalinen tallennus ja ääninäytteen helppo muokkaaminen) uudisti tyyliä selkeästi omankaltaiseksi suhteessa aiempaan mustan musiikin historiaan. Teknossa uuden elektronisen tanssimusiikin mukaan tuli myös taidemusiikkiin vivahtavia eurooppalaisia vaikuttimia. Suomessa vanha stockhausenilainen perinne kuului teknolähtöisten artistien julkaisuissa joskus jopa yllättävän voimakkaasti. Turkulaisen Pan Sonic-duon musiikki lähestyi tanssirytmit taakse jätettyään suoraan vanhaa kokeellisen äänitaiteen traditiota, josta musikologi **Petri Kuljuntausta** julkaisi vuonna 2008 arvostetun väitösteoksensa *First Wave. A Microhistory of Early Finnish Electronic Music*.

Kone-Suomi esittelee elektronisen tanssimusiikin historiaa Suomessa kahdentoista kirjoittajan voimin. Kirjan layout on linjassa sisällön kanssa. Tyylikäs graafinen ulkoasu voisi olla suoraan alan piireissä korkealle arvostetun Sähkö Records -levymerkin katalogista hopeisine väreineen ja geometrisine kuvioineen.

Kone-Suomessa elektroninen musiikki on pääosin viime vuosituhaten vaihteen tanssimusiikkia. Aihetta lähestytään voimakkaan sukupolvikokemuksen kautta, jossa kirjoittajat suhtautuvat warehousejuhliin (laittomasti järjestettyjä varastojuhlia 1980- ja 90-lukujen vaihteen molemmin puolin hylätyissä teollisissa tiloissa), acid houseen (housen pelkistetty brittiläinen versio, joka inspiroi varhaisia suomalaisia klubi- ja warehousejärjestäjiä voimakkaasti) ja 90-lukulaisempaan

trancemusiikin nousuun suurella nuoruusikään ja uuden identiteettiä muokkaavan kulttuurimuodon löytämiseen liittyvällä sympatialla.

Teoksen maantieteelliset koordinaatit sijaitsevat pääosin Helsingissä ja Turussa, jotka myös aloittivat teknovillityksen Suomessa klubeineen ja varastojuhlineen vuosina 1988-89. Myöhemmin toiminta laajeni molemmissa kaupungeissa myös omaehtoiseen julkaisutoimintaan.

Kaippa Kaivolan pioneerityö DJ-tuottajana ja Sähkö Recordsin merkitys kansainvälisen avantgarden verkostoitujana nousee kirjassa kiitettävästi esille. Hyvää teknosukupolvien analyysia edustaa katsaukset turkulaisen X-Rustin tekemisiin heitä samassa kaupungissa edeltäneen Hyperdelic Housers -ryhmän hengessä. Vastaavasti aikajanan toisessa päässä helsinkiläinen 2010-luvun kertaustyylinen mutta mielenmaisemaltaan jo hieman muuntunut teknokulttuuri pääsee sekin hyvin teoksessa esille. Syvälle vaikuttajahistoriaan mentäessä myös discokulttuuria suosineena DJ:nä Yleisradiossa pitkän uran tehneen lahtelaisen **Tapani Ripatin** merkitys nostetaan asianmukaisesti esille. Myöhemmin YLE:n Radiomafiassa urauurtavaa jälkeä konemusiikkijulkaisujen esittelyn parissa tehnyt **Leena Lehtinen** nousee vaikuttajana hänkin komeasti esille.

Oma mielenkiintoinen alajuonteensa Kone-Suomessa on sen rivien väleihin koodattu kritiikki ylikorostuneen rockhenkiseksi koettua populaarihistoriantutkimusta kohtaan. Nopean avaintteosten selailun perusteella kritiikkiin on todennäköisesti myös syynsä. Konemusiikki ja laajemmin muutkin tanssipohjaiset urbaanityylit näyttäisivät olevan alan yleisesityksissä huutolaispojan asemassa. Asenne ulottuu kielenkäyttöön saakka. ”Konemusiikki” on helposti synonyymi epämusiikillisuudelle ja epäaitoudelle. Sekä *Jee Jee Jee – Suomalaisen rockin historia* (2001) että *Suomen musiikin historia. Populaarimusiikki*. (2003) näyttäisivät suhtautuvan ilmiöön enemmänkin rockiin ja iskelmään linkittyvänä kuriositeettina ilman omaa luomisvoimaa. Kirjoittajien voimakas tarve identifioitua tyyliin ei ole todennäköistä ja vastaavasti tekijöiden oletettu objektiivisuuspyrkimys näyttäisi sisältävän jopa vallankäyttöön vivahtavia piirteitä. Jotkut tyylit eivät vain kuulu hyväksyttävissä olevaan kaanoniin?

Kalle Kinnusen toimittaman kirjan maantieteellinen pääpaino on Helsingissä ja Turussa joista elektronisen tanssimusiikin nousu alkoi 1980-luvun loppuvuosina. Pioneerikaupunkien esittelyiden ohella myös muut tekijät saavat tilaa teoksessa. Kuvassa turkulaistunut kemiläinen, mittavan kansainvälisen uran DJ:nä, muusikkona ja tuottajana tehnyt Jori Hulkkonen. Kuva: Helen Korpak. **Tämä kuva ei kuulu CC BY -lisenssin piiriin, eikä sitä saa levittää tai muokata ilman tekijän lupaa.**

Toisaalta *Suomi Soi 2 – Rautalangasta hiphoppiin* (2004) näyttäisi avaavan uusia uria yleisesityksien saralla. **Ilkka Mattilan** kirjaan kirjoittama luku ”Discosta danceen” on harvinainen tapaus sikäli, että elektronisen musiikin tarkkailu tapahtuu siinä selkeällä sisänäkemyksellä. Sisäpiirinäkemyksellä voi tuottaa lohdutonta sisäpiirijournalismia mutta se voi myös olla avain tutkittavan ilmiön tai tyylin ”taiteen” kehittyneelle ymmärtämiselle. Tästä konemusiikkibuumiin **Jimi Tenorin** pitkäaikaisena kitaristinakin liittyvän Mattilan tekstissä todennäköisesti juuri onkin kysymys. Toivottavasti Mattila toimittajana ja Kinnunen kirjaprojekteineen inspiroivat jälleen uusia tutkijoita tarttumaan aiheeseen vastaavalla tavalla elämyksellisellä otteella.

Kone-Suomen selkeä antirockhenkisyys muistuttaa teknopiireissä jo 1990-luvulla ehdottoman varmaksi ennustettua rockin kuolemaa mutta antirockhenkisyys on myös hauskan ja helposti luettavissa olevan teoksen sisällöllistä painoarvoa kohottava merkitys. Paitsi että eläytyvä journalismityyppinen teos kuvaa ja dokumentoi vähintäänkin kohtuudella oman aikansa erästä suurinta nuorison ja nuoren aikuisväestön liikuttajaa, suurten kaupunkien teknokulttuuria, sillä on potentiaalinen ansionsa myös populaarimusiikin käsittelyyn liittyvän tieteellisen lähestymistavan tarkastelussa. Jos toistuvat huomautukset populaarimusiikin historiankirjoitukseen kuin varkain uineista asenteellisuuksista ja negatiivisista rajauksista pitävät yhtään kutiaan, olemme kenties lukuisten populaari-aiheiden tutkimukseen liittyvien uudelleenarviointipaineiden äärellä.